

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2061

av Josef Fransson (SD)

Åtgärder mot tobaksbruk bland unga

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om direktiv till Polismyndigheten för att minska tobaksförsäljningen till unga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja åldersgränsen för att köpa tobak och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försäljning av tobaksprodukter under disk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tobak endast bör säljas i specialbutiker och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hålla nere skatten på snus i förhållande till cigaretter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tobak innebär för många ett livslångt beroende och kan man få unga människor att aldrig börja med tobaksbruk är mycket vunnet, både för individen och för samhället. Cigaretter är kopplat till smått astronomiska samhällskostnader samtidigt som brukaren riskerar sin hälsa. Det svenska snuset däremot är, även om det knappast för särskilt mycket positivt med sig, inte kopplat till dessa stora samhällskostnader.

Mycket av tobakspolitiken har inriktats mot människor som redan har ett tobaksberoende, vilket jag menar är ineffektivt och ibland tenderar till att sparka på den som redan ligger. De ständigt höjda skatterna har blivit ett sätt för politiken att fylla hål i statskassan, men på ett sätt som många gånger orättfärdigt träffar sämre bemedlade. Politiken bör inriktas på att människor inte ska börja med tobak från första början.

Då åldersgränsen på tobak sattes till 18 år var det tänkt som ett led i att minska tobaksbruket och förhindra att unga fastnar i livslångt tobaksberoende. Man kan dock konstatera att tillgången på tobak för unga är fortsatt hög, inte minst då många tobakshandlare högst medvetet säljer till unga under 18 år. För att komma till rätta med detta problem måste polisen få tydliga direktiv om att statuera exempel att staten tar försäljning av tobak till minderåriga på allvar. Indragen rätt att sälja tobak bör vara ett kraftigt instrument i kombination med att brottet beivras i tillräcklig utsträckning.

Åldersgränsen på tobak bör åter ses över. Menar man allvar med att man vill minska tobaksbruket är det rimligt att man höjer åldersgränsen ytterligare. 20 år skulle vara en mer rimlig ålder. Det finns dock fler åtgärder för att minska tobaksbruket. I andra länder säljer man endast tobak under disk, alltså att tobaksvaror inte får hållas synliga i butiken för att på så vis minska subtil påverkan att vilja köpa tobak. Denna metod bör regeringen utvärdera utefter de erfarenheter som finns på området för att sedan överväga en liknande lagstiftning i Sverige.

En annan fråga som bör övervägas är huruvida det är lämpligt att i princip vem som helst kan sälja tobak. Troligtvis skulle tillgången på tobak bland unga minska radikalt om endast specialbutiker tilläts sälja produkterna. Systembolaget kunde vara ett alternativ som kunde utvärderas.

Snus istället för cigaretter

Det finns en tydlig samhällsvinst att hålla nere skatten på snus i förhållande till cigaretter för att skapa incitament att de som redan skapat ett beroende brukar den tobak som är minst skadlig för hälsan och därmed är bäst för individen och ger upphov till lägst kostnader för samhället. Forskningen är extremt tydlig vad det gäller skillnaden i hälsorisk och det är sedan länge uppenbart att det inte är hälsoriskerna som styr skatten på snuset. Sedan början av 90-talet har priset på snus i butik gått upp med runt 600 % medan priset på cigaretter bara ökat med runt hälften. Detta är högst olyckligt med tanke på att samhällets kostnader för snusbruk är försvinnande små. Snusskatten bör i ljuset av detta sänkas kraftigt i förhållande till cigaretter.

Josef Fransson (SD)